

УДК 338.436:332.14

АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО КЛАСТЕРУ

*С. І. Бурма, аспірант, Запорізький національний технічний університет,
econotique@ukr.net*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: статистичного аналізу – при дослідженні показників діяльності АПК регіону; порівняльного аналізу – при діагностиці економічної ефективності виробництва основних видів продукції рослинництва і тваринництва, діагностиці ефективності використання земель сільськогосподарського призначення; узагальнення – при дослідженні існуючих концепцій формування регіональних кластерів; опису – при дослідженні досвіду функціонування агропромислових кластерів у Запорізькому регіоні.

Результати. Встановлено, що зовнішнє середовище негативно впливає на діяльність АПК Запорізької області. Галузь має системні проблеми, які пов'язані із незавершеною стадією переходу до ринкових умов господарювання, що знаходить прояв у порівняно низькому рівні ефективності сільського господарства регіону та технологічній відсталості виробництв.

При цьому АПК регіону має потенціал для ефективного розвитку, обумовлений наявністю особливо цінних родючих земель, високим потенціалом трудових ресурсів, розвинутою харчовою та переробною галузями промисловості, розвинутою інфраструктурою. Реалізувати наявний потенціал можливо лише за умов подолання технологічної відсталості виробництв, для чого необхідно впроваджувати нові форми регіонального співробітництва, які здатні об'єднати сільгоспвиробників, промисловість, науку, фінансовий та державний сектори регіону в єдиний ланцюжок, який продукує найбільшу додану вартість. Результати перших років функціонування кластерних утворень в регіоні свідчать про значний потенціал саме цього виду регіонального співробітництва.

Новизна. В ході дослідження діагностовано причини низького рівня ефективності сільського господарства регіону, обґрунтовано необхідність та актуальність впровадження кластерної форми співробітництва в АПК Запорізької області як перспективного напрямку розвитку галузі.

Практична значущість. Визначено перспективні напрями розвитку, резерви зростання виробництва та внутрішні проблеми розвитку АПК Запорізького регіону, що може бути використано як базис при створенні регіонального агропромислового кластеру в Запорізькій області.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, інновації, кластер, регіон, розвиток, сільське господарство, формування агропромислового кластеру.

Література

1. Соколенко С. И. Пути кластеризации экономики с целью повышения конкурентоспособности Запорожской области / С. И. Соколенко – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ucluster.org/universitet/klastery-ukraina/2010-study>
Sokolenko S. I. Puti klasterizatsiyi ekonomiki s tselyu povysheniya konkurentosposobnosti Zaporozhskoy oblasti / S. I. Sokolenko – [Elektronniy resurs] – Rezhim dostupu: <http://ucluster.org/universitet/klastery-ukraina/2010-study>
2. Владимиров Ю. Л. О классификации кластеров предприятий / Ю. Л. Владимиров, В. П.Третьяк // Альманах «Наука, Инновации, Образование». – 2008. – Вып. 7 – С.72–86.
Vladimirov Yu. L. O klassifikatsiyi klasterov predpriyatiy / Yu. L. VLadimirov, V. P. Tretiyak // Almanakh «Nauka, Innovatsii, Obrazovaniye». – 2008. – Вып. 7 – S.72–86.
3. Ступак І. О. Стратегічне управління конкурентоспроможністю кластера як основа довготермінового розвитку економіки / І. О. Ступак, П. В. Сідун // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12 [38]. – С. 58– 63.
Stupak I. O. Strategichne upravlinnya konkurentospromozhnisty klastera yak osnova dovgoterminovogo rozvytku ekonomiky / I. O. Stupak, P. V. Sidun // Innovatsiyna ekonomika. – 2012. – № 12 [38]. – S. 58– 63.
4. Прушківський В. Г. Основні етапи формування інноваційної моделі регіону на основі кластерного підходу / В. Г. Прушківський, С. І. Бурма // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДБАБА, 2011 – №55 – С.132 – 138.
Prushkivskiy V. G. Osnovni etapy formuvannya innovatsiynoyiyi modeli regionu na osnovi klasterного pidkhodu / V. G. Prushkivskiy, S. I. Burma // Ekonomichniy prostir: Zbirnyk naukovukh prats. – Dnipropetrovsk: PDBABA, 2011 – №55 – S.132 – 138.
5. Бричко А. М. Развитие механизма активации кластерів в підприємствах АПК./ А. М. Бричко // Економіка АПК – 2009. – № 6. – С. 4 – 8.
Brychko A. M. Rozvytok mekhanizmu aktyvatsiyi klasteriv v pidpruyemstvakh APK./ A. M. Brychko // Ekonomika APK – 2009. – № 6. – S. 4 – 8.
6. Саблук П. Т. Кластеризация як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 1. – С. 3 – 12.

Sabluk P. T. Klasteryzatsiya yak mekhanizm pidvyshchennya konkurentospromozhnosti ta sotsialnoyi spryamovanosti agrarnoyi ekonomiky / P. T. Sabluk, M. F. Kropyvko // *Ekonomika APK*. – 2010. – № 1. – S. 3 – 12.

7. Етапи становлення та засади екологічно чистого землеробства в Україні / Матеріали засідання Наукової Ради ВЕЛ. – Київ, 2004. – 28 с.

Etapy stanovlennya ta zasady ekologichno chystogo zemlerobstva v Ukrayini / *Materialy zasidannya Naukovoyi Rady VEL*. – Kyiv, 2004. – 28 s.

8. Програма забезпечення продовольчої безпеки Запорізької області на 2011–2015 роки – Запоріжжя: Запорізька обласна державна адміністрація, 2011 – 138 с.

Programa zabezpechennya prodovolchoyi bezpeky Zaporizkoyi oblasti na 2011–2015 roky – Zaporizhzhya: Zaporizka oblasna derzhavna administratsiya, 2011 – 138 s.

9. Щодо шляхів підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення в Україні. Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1129>

Shchodo shlyakhiv pidvyshchennya efektyvnosti vykorystannya zemel silskogospodarskogo pryznachennya v Ukrayini. Analitychna zapyska // *Natsionalniy instytut strategichnykh doslidzhen* – [Elektronniy resurs] – Rezhim dostupu : <http://www.niss.gov.ua/articles/1129>

10. Стан сільського господарства регіону за 2012 рік // Головне управління статистики у Запорізькій області. – 2013. – Експрес випуск № 39 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/eksp_sg_39.pdf

Stan silskogo gospodarstva regionu za 2012 rik // *Golovne upravlinnya statystyky u Zaporizkiy oblasti*. – 2013. – *Ekspres vypusk № 39* – [Elektronniy resurs] – Rezhim dostupu: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/eksp_sg_39.pdf

11. Виробництво основних видів продукції тваринництва за регіонами у 2012 році // Державний комітет статистики України. — [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/sg/sg_reg/vop/vop_u/vop1212_u.html

Vyrobnytstvo osnovnykh vydiv produktsiyi tvarynnytstva za regionamy u 2012 rotsi // *Dezhavniy komitet statystyky Ukrayiny*. – [Elektronniy resurs] – Rezhim dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/sg/sg_reg/vop/vop_u/vop1212_u.html

12. Виробництво основних сільськогосподарських культур за регіонами у 2012 році // Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/sg/sg_reg/vz_reg/vz_u/vz12_u.html

Vyrobnytstvo osnovnykh silskogospodarskykh kultur za regionamy u 2012 rotsi // *Derzhavniy komitet statystyky Ukrayiny*. – [Elektronniy resurs] —

Rezhim dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/sg/sg_reg/vz_reg/vz_u/vz12_u.html

13. Економічні результати сільськогосподарського виробництва за 2012 рік // Головне управління статистики у Запорізькій області. – 2013. – Експрес випуск № 839 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/eksp_sg_839.pdf

Ekonomichni rezultaty silskogospodarskogo vyrobnytstva za 2012 rik // Golovne upravlinnya statystyky u Zaporizkiy oblasti. – 2013. – Ekspres vypusk № 839 – [Elektronniy resurs] – Rezhim dostupu: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/eksp_sg_839.pdf

14. Виконання наукових та науково-технічних робіт у 2012 році // Головне управління статистики у Запорізькій області. – 2013. – Експрес випуск №833 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/xp_nauka_833.pdf

Vykonannya naukovykh ta naukovo-tekhnichnykh robit u 2012 rotsi // Golovne upravlinnya statystyky u Zaporizkiy oblasti. – 2013. – Ekspres vypusk № 833 – [Elektronniy resurs] – Rezhim dostupu: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images>